

Complexnummer: 514007

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Dekemastate

Aantal complexonderdelen

11

Monumentnummers van complexonderdelen

514006, 514008, 514009, 514010, 514011, 514018, 514019, 514020, 514021, 514022, 514023

Woonplaats

Jelsum

Gemeente

Leeuwarden

Provincie

Fryslân

Locatie van het hoofdoject

Dekemawei 5, 9057 LC te Jelsum

Complexomschrijving

Omschrijving van het complex

Complex HISTORISCHE BUITENPLAATS DEKEMASTATE bestaande uit een HOOFDGEBOUW (1), TUIN- EN PARKAANLEG (2), HOUTEN BRUG MET HAMEI (3), TUINMUUR MET POORT (4), KAS (5), ZONNEWIJZER OP SOKKEL (6), vier TUINVAZEN (7A - 7D), FLORABEELD (8), TUINMANSWONING (9), HOUTEN SCHUUR (10) en BAKHUISJE (11). De dienstwoning uit 1860, ook genaamd het Boterhuis (Op e terp 9), aan de noordzijde is in 1993 op onhistorische wijze herbouwd en wordt niet opgenomen in het beschermde complex.

Archeologische vondsten op het terrein tonen aan dat er reeds in de 12de en 13de eeuw sprake van bewoning is geweest op deze plaats. De eerste geschreven bronnen uit 1486 en 1488 spreken van een huis genaamd Fetsa State. In 1486 erfde Pieter Camstra dit goed van zijn vader en verbond er zijn naam aan. Zo was het lange tijd als Camstrastate bekend. Camstra raakte berokken bij de zogeheten strijd tussen Schieringers en Vetkopers. In 1492 werd de oude state verwoest en vrijwel direct herbouwd. Ten tijde van Camstra's zoon Rienck was de strijd nog niet gestreden. In 1498 werd het huis belegerd en beschoten. Het liep daarbij ongetwijfeld de nodige schade op, maar werd niet verwoest. Riencks dochter en erfgename, Reynsck van Camstra, erfde in 1522 het huis van haar vader. Zij was gehuwd met Hette Dekama. Aan deze bewoners dankt de state zijn huidige naam. In 1791 kwam Dekemastate door een huwelijk in de familie Van Wageningen. Het huis werd in 1814 in opdracht van Gerard van Wageningen ingrijpend verbouwd en gemoderniseerd, waarbij onder andere de verdieping van het huis werd gesloopt. In 1924 waren er plannen voor een ingrijpende reconstructie van de state, naar een ontwerp van de architect G.J. Veenstra uit Leeuwarden, maar deze is niet uitgevoerd. Over de aanleg van de omringende tuin- en parkaanleg is weinig bekend. Deze is vermoedelijk altijd eenvoudig geweest en gericht op agrarisch

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gebruik. De kadastrale minuut van 1820 laat in hoofdzaak bouw- en weiland zien. Vanouds bestaat de aanleg in hoofdzaak uit twee omgrachte eilanden en een eenvoudig lanenstelsel. Het westelijke eiland is bescheiden van formaat en wordt voor de helft in beslag genomen door het huis. Het min of meer rechthoekige eiland ten oosten daarvan is in gebruik als weide. De state is vanuit het westen en zuiden toegankelijk, via respectievelijk de oprijlaan vanaf de Dekemawei (beplant met monumentale linden) en de Finsterbuorrensingel vanaf de buurtschap Finsterbuorren. Het is bekend dat in de periode 1702 - 1706 J.G. Semler, stadhoudelijk hovenier, werkzaam is geweest op de state, maar het is niet bekend waaruit zijn werkzaamheden hebben bestaan. In de 19de eeuw zijn er op kleine schaal enkele landschappelijke verfraaiingen aangebracht. De ruimte tussen huiseiland en koetshuis (het voorplein) kreeg een landschappelijke inrichting met een gebogen oprit en verder werd er een dubbel slingerpad ten zuiden van de omgrachte weide aangelegd. Op de kadastrale minuut van 1820 wordt het westelijke, ommuurde deel van de tuinaanleg al als "tuin" vermeld. Waarschijnlijk was er een moestuin ingericht. De ommuring van dit deel dateert echter pas van 1910. De familie Van Wageningen heeft tot 1996 het beheer over de state gevoerd. In dat jaar is het complex ondergebracht bij de Stichting Dekemastate. In 1997-'98 is het hoofdgebouw gerestaureerd en ingericht als museum. Op de zolderverdieping is woonruimte gerealiseerd. Aansluitend is in 1999-2000 het noordwestelijke, ommuurde deel van de tuin voorzien van een nieuwe inrichting.

Op de bij de omschrijving behorende kaart is de omgrenzing alsmede de aanduiding van de onderdelen aangegeven. De Dekemastate is gelegen in de zuidoosthoek van het dorp Jelsum en beslaat een min of meer rechthoekig terrein. Het complex wordt aan de noord- en oostzijde begrensd door de Haven, tegenwoordig Jelsumer vaart genaamd. Aan de zuidzijde bepaalt de bomensingel de grens en aan de westzijde het voetpad dat ten westen van de tuinmuur loopt. De oprijlaan, de Swarte Singel, bevindt zich in de zuidwesthoek en loopt in westelijke richting naar de Dekemawei. De secundaire toegangslaan, de Finsterbuorrensingel, loopt in zuidelijke richting tot aan het gehucht Finsterbuorren. Beide lanen vallen binnen de begrenzing van het beschermde complex.

Waardering van het complex

Het complex historische buitenplaats Dekemastate is van algemeen cultuurhistorisch belang:

- vanwege de laat middeleeuwse oorsprong;
- vanwege de herinnering aan de regionale historie;
- als voorbeeld van een organisch gegroeide historische eenheid;
- vanwege de ruimtelijke samenhang met kerk en dorpsbebouwing;
- in de reeks van states rondom Leeuwarden.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 514006

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	29 augustus 2005
Kadaster deel/nr	82693/94

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Jelsum	Leeuwarden	Fryslân

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Jelsum	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Jelsum	E			561

*Omschrijving***

Onderdeel 1

Omschrijving

Het HOOFDGEBOUW is gelegen op het noordwestelijke eiland. Aan de zuidzijde en deels aan de westzijde is dit eiland versterkt met een kademuur. De hoofdmassa van het gebouw bestaat uit twee delen, die een L-vormige plattegrond vormen. De twee armen omsluiten een bescheiden, min of meer vierkante huisplaats die aan de twee andere zijden aan de gracht grenst. Het oudste deel is in aanleg het huis dat Pieter Camstra omstreeks 1538 liet herbouwen. Het jaartal 1538 is op basis van dendrochronologisch onderzoek verkregen. Het gaat om de oostwest geprojecteerde vleugel waarin zich de voordeur bevindt. Waarschijnlijk werd bij de herbouw gebruik gemaakt van de oudere 13de en 14de eeuwse fundamenten. In zijn oudste vorm wordt de state gerekend tot het type van de zaalstins. Het bestond uit een kelder, twee bouwlagen en een kap tussen topgevels. Aangenomen wordt dat de oriëntatie van het huis oorspronkelijk naar het noorden was gericht, naar de kerk en het dorp. In deze gevel bevindt zich ook nog de middeleeuwse deurpartij. In de loop van de 16de eeuw zijn er verscheidene aanbouwen aan dit oorspronkelijke bouwdeel aangebracht. Het oudste hiervan is de aanbouw tegen de noordgevel. Ook werd de zuidvleugel gebouwd en vervolgens in 1633 nog eens belangrijk vergroot. Deze zuidvleugel is loodrecht op de oude vleugel geprojecteerd, waardoor de L-vormige plattegrond is ontstaan. In deze toestand is het huis bekend van een tekening van J. Stellingwerf uit 1722. In de late 17de eeuw (1699 ?) werd een keukenaanbouw gerealiseerd tegen de oostgevel van de hoofdvleugel. Vermoedelijk kort na 1791 heeft de state enige modernisering ondergaan. De kruisvensters werden vervangen en vergroot tot schuifvensters. Ook kwamen er nieuwe vensters bij. De keukenaanbouw tegen de oostgevel werd vergroot en de indeling van het huis wijzigde. In 1814 vond een ingrijpende wijziging plaats door het slopen van de verdiepingen van de beide vleugels. Een belangrijk deel van de voorgevels werd beklampt en in de 18de-eeuwse kozijnen werden Empire vensters gezet. De

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

noordelijke aanbouw werd grotendeels vernieuwd. In de tweede helft van de 19de-eeuw en in de eerste decennia van de 20ste eeuw vonden er nog enkele ondergeschikte wijzigingen aan de state plaats. Het uitgangspunt van de restauratie van 1998-1999 was conserverend herstel van de historisch gegroeide situatie.

Tegenwoordig vertoont de state zich als volgt: De hoofdvleugel bestaat uit kelders, één bouwlaag en een zadeldak tussen topgevels. De middeleeuwse oorsprong vertoont zich nog in het metselwerk van de kelders waarin o.a. kaarsnissen en schietgaten zijn aangebracht. Ook in het muurwerk van de west- en noordgevel is het middeleeuwse metselwerk zichtbaar. Bovendien is in de noordgevel de oorspronkelijke gemetselde gedrukte spitsboogvormige deurnis nog aanwezig. De voorgevel is in 1814 bekleed met rode baksteen. Een gevelsteen naast de huidige voordeur herinnert aan deze modernisering. De gevel is niet symmetrisch, maar heeft links drie vensters en rechts de voordeur, in een van oorsprong 18de-eeuwse omlijsting van pilasters met hoofdgestel. In de achtergevel bevinden zich naast de genoemde middeleeuwse deurpartij twee vensters. Het westelijke deel van de noordgevel gaat schuil achter de in oorsprong 16de-eeuwse aanbouw. Deze is aanbouw is bij de restauratie van 1998-1999 volledig afgebroken en opnieuw opgebouwd. Loodrecht op de voorgevel staat de zuidvleugel van omstreeks 1633. Deze bestaat uit één bouwlaag en een schilddak. De beide lange gevels vertonen een onregelmatige vensterindeling met door roeden verdeelde schuiframen. De west- en zuidgevel van deze vleugel zijn in 1814 van een klamp voorzien. In de buitenhoek van de twee bouwdelen is tegen de oostgevel van de oudste vleugel omstreeks 1699 de keukenaanbouw gerealiseerd. Deze bestaat uit één bouwlaag met een lessenaarsdak. In de 18de eeuw is dit bouwdeel aan de noordzijde vergroot. De vensters zijn in de 19de en 20ste eeuw vernieuwd. In het interieur van de state worden afwerkingen en details uit verschillende eeuwen aangetroffen, waaronder fragmenten van goudleerbehang, beschilderd behang, stucdecoratie en betimmeringen. Tijdens de restauratie van 1998-1999 zijn bovendien oude afwerkingen teruggevonden, waaronder veel bouwbeeldhouwwerk in zandsteen, zoals lijsten en zeldzame gipsen beelden van kariatideachtige figuren, die uit de periode 1590-1620 dateren.

Waardering

Het HOOFDGEBOUW is van belang:

- vanwege de middeleeuwse oorsprong;
- vanwege de nog herkenbare oudste vorm als zaalstins;
- vanwege de gaaf bewaarde, historisch gegroeide situatie van exterieur en interieur.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Landhuis

Monumentnummer*: 514008

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	29 augustus 2005
Kadaster deel/nr	82693/24

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Jelsum	Leeuwarden	Fryslân

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Jelsum	E			560
Jelsum	E			627
Jelsum	E			622
Jelsum	E			564
Jelsum	E			562
Jelsum	E			565
Jelsum	E			566
Jelsum	E			563
Jelsum	E			561

*Omschrijving***

Onderdeel 2

Omschrijving

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG. In de historische tuinaanleg van Dekemastate overheerst van oudsher de gebruiksfunctie, met mogelijk een bescheiden sieraanleg. Tot aan de restauratie van 1999-2000 was er sprake van verwaarlozing en achterstallig onderhoud. In het verlengde van de restauratie van de state in 1998-1999 is het noordwestelijke deel van de tuin in 1999-2000 opnieuw ingericht. Bij gebrek aan betrouwbare en gedetailleerde historische informatie heeft men getracht een beeld te realiseren van hoe het geweest heeft kunnen zijn. Enige prenten en kadastrale kaarten boden hierbij ondersteuning. Tot in de 17de eeuw was er rond de state hoofdzakelijk sprake van gebruiksgronden, bouw- en weiland. Afgezien van enkele bescheiden landschappelijke aanpassingen bestaat deze situatie nog steeds.

De tuin- en parkaanleg bestaat uit het centraal gelegen huiseiland met voorhof en achterplaats, ten oosten daarvan een omgrachte weide (het jonghof), ten zuiden daarvan een voorplein tussen het huiseiland en het tuinhuis (het plein), ten westen daarvan nuts- en siertuinen, een strook bos langs de noordgrens tussen de Jelsumer Vaart en de omgrachte weide (het nieuwe bos) en een aantal

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

lanen en wandelpaden. De voorhof en achterplaats op het huiseiland zijn in 1999-2000 opnieuw ingericht. De voorhof kende van oorsprong een eenvoudige formele aanleg, waarin de vier tuinvazen stonden opgesteld en mogelijk ook de zonnewijzer. Het noordelijke deel was oorspronkelijk vermoedelijk als bleek in gebruik. In de huidige situatie is de voorhof opnieuw formeel ingericht rond de centraal geplaatste zonnewijzer. De vier vazen zijn naar de siertuin ten westen van het huiseiland verplaatst. De achterplaats is gedeeltelijk bestraat en voorzien van een bescheiden kruidentuin. De omgrachte schapenweide ten oosten van de state wordt de jonghof genoemd. Op een kaart uit 1820 was het westelijk deel ingericht als boomgaard. Rondom de weide staan nog een aantal elzen, mogelijk restanten aanwezig van oud (18de-eeuws) elzenlaantje. Op deze omgrachte weide is het hondje Nicko van de schrijver Havanck begraven. De ruimte tussen het huiseiland en het tuinmanshuis, waar de oprijlaan in een gebogen pad een beëindiging vindt, wordt het plein genoemd. De 19de- eeuwse landschappelijke aanleg van een rond gazon met een omgaand pad is hier in structuur nog aanwezig. In het midden van het gazon stond het Florabeeld, dit is bij de renovatiewerkzaamheden van 1999-2000 verplaatst naar de siertuin ten westen van het huiseiland. Het terrein ten westen van het huiseiland wordt aan de noord- en westzijde begrensd door een tuinmuur met spouw uit 1910, die als warmtemuur functioneert. In 1999-2000 is dit terrein opnieuw ingericht. Het zuidelijke deel is in gebruik genomen als siertuin. Op een vrijwel vierkant gazon zijn rond het centraal geplaatste Florabeeld in de vier hoeken de gietijzeren tuinvazen opgesteld. Ten noordwesten van deze siertuin staat de kas. De overgang naar het noordelijke deel, dat als boomgaard is ingericht, wordt gevormd door een berceau. Langs de tuinmuur is leifruit aangeplant. In het noordelijke deel van het stateterrein ligt een strook bos, het nieuwe bos genaamd. Dit is van oorsprong een perceel bouwland ten noorden van de omgrachte weide, dat in 1975 met bomen is beplant. Door het bos loopt een slingerend wandelpad, dat aansluit op de oude slingerende rondwandeling om de weide. Aan de noordzijde wordt het perceel begrensd door de Noorderlaan die langs de Jelsumer Vaart loopt. Het lanen- en padenstelsel bestaat uit de oprijlaan (de Swarte Singel), een tweede toegangslaan (de Finsterbuorrensingel), de Noorderlaan en de rondwandeling om de jonghof en door het nieuwe bos. De oprijlaan loopt vanaf de Dekemawei naar het voorplein en is beplant met monumentale geknotte linden. Zowel aan de zijde van de Dekemawei als op de overgang van de oprijlaan naar het voorplein markeerden twee houten hekstijlen de laan. Deze zijn omstreeks 2000 gereconstrueerd. De Finsterbuorrensingel loopt van het voorplein naar de buurtschap Finsterbuorren en is beplant met bomen van verschillende soort. Deze laan heeft verder geen markeringen. De Noorderlaan loopt aan de noordzijde langs de Jelsumer Vaart en kruist in het oosten de met kastanjes beplante Kastanjelaan, die langs de oostzijde van de omgrachte weide (de jonghof) loopt. Met een jonger, 19de- eeuws slingerend pad, dat langs de zuidzijde van deze weide loopt, en een vrij recent pad dat door het nieuwe bos slingert, vormt de Kastanjelaan een rondwandeling om de omgrachte weide. Het 19de- eeuwse slingerende pad is in oorsprong mogelijk een oudere laan die getransformeerd werd tot een dubbele slinger in landschappelijke stijl. Tegenwoordig is er nog één slinger aanwezig. In de oostelijke hoek, op de kruising van de genoemde slinger met de Kastanjelaan, is een heuveltje opgeworpen, dat een uitzichtpunt over de weilanden vormt. Op Dekemastate komen veel verschillende stinzenplanten voor, waaronder holwortel, boshyacint, bostulp, aronskelk en gewone en knikkende vogelmelk.

Waardering

De HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG is van belang

- vanwege de ouderdom en gaafheid van de structuur;
- als voorbeeld van een eenvoudige aanleg binnen de historisch gegroeide situatie;
- vanwege de monumentale, met geknotte linden beplante toegangslaan;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de wandeling met uitzichtheuveltje rond de omgrachte weide;
- vanwege de samenhang met de andere complexonderdelen.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

Monumentnummer*: 514009

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	29 augustus 2005
Kadaster deel/nr	82693/18

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Jelsum	Leeuwarden	Fryslân

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Jelsum	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Jelsum	E			564

*Omschrijving***

Onderdeel 3

Omschrijving

BRUG MET HAMEI. De toegang tot het eiland waarop zich het hoofdgebouw bevindt, bestaat vanouds uit een 14 meter lange houten brug. Op oudere afbeeldingen waaronder die van Stellingwerf is deze steeds te zien, zij het dat het hek soberder van uitvoering was. De brug en de in neomiddeleeuwse stijl uitgevoerde hamei dateren uit 1905. Het geheel bestaat uit twee hoge pijlers bekroond met wapendragende leeuwen en daartussen een getoogde poort. De latei boven de poort is voorzien van snijwerk met spreuken en schilden. Een lessenaardakje aan weerszijden biedt beschutting. De poort wordt geflankeerd door twee zijvleugels. Het geheel is voorzien van siersmeedwerk.

Waardering

De BRUG MET HAMEI is van belang

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de samenhang met het omgrachte huiseiland en de state;
- als karakteristiek, functioneel en decoratief element van de parkaanleg;
- vanwege de gaaf bewaarde vormgeving in neogotische stijl.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Brug(L)

Monumentnummer*: 514010

Status rijksmonument
Inschrijving register* 29 augustus 2005
Kadaster deel/nr 82693/8

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Jelsum Leeuwarden Fryslân

Locatiennaam Locatieomschrijving
Jelsum

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Jelsum E 565

Omschrijving**

Onderdeel 4

Omschrijving

TUINMUUR MET POORT. Langs de noord- en westzijde wordt het terrein van de state begrensd door een tuinmuur. De monumentale toegangspoort in de noordzijde vertoont het jaartal van de bouw '1910' en het opschrift Dekemastate. De licht getoogde poort is gevat in een zware omlijsting van metselwerk, versierd met natuursteen, waaronder twee grote bollen ter bekroning van het geheel. De poort deed in hoofdzaak dienst bij begrafenissen. De muur bestaat uit twee halfsteens muurdelen met een spouw ertussen, die aan de bovenzijde wordt afgedekt met een ezelsrug waarop tuile-du-nord dakpannen met nokvorsten. Door de spouw functioneert de muur in de tuin als warmtemuur voor leifruit.

Waardering

De TUINMUUR MET POORT is van belang

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de architectonische vormgeving;
- vanwege de functie als warmtemuur;
- vanwege de samenhang met de andere onderdelen;
- als karakteristiek en functioneel onderdeel van de buitenplaats.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Tuinmuur

Monumentnummer*: 514011

Status rijksmonument
Inschrijving register* 29 augustus 2005
Kadaster deel/nr 82692/170

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Jelsum Leeuwarden Fryslân

Locatiennaam Locatieomschrijving
Jelsum

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Jelsum E 565

Omschrijving**

Onderdeel 5

Omschrijving

In het westelijke deel van de aanleg staat op de scheiding van siertuin en boomgaard een KAS van omstreeks 1850. Het betreft een voormalige druivenkas waarvan aanvankelijk nog drie muren (gedeeltelijk) overeind stonden. In 1999-2000 is de kas gerestaureerd, onder meer op basis van een tekening van 1925 van P. Krediet, waarop een kleine muurkas met een lessenaarsdak staat afgebeeld.

Waardering

De KAS is van belang

- vanwege de ouderdom van (een deel van) het muurwerk;
- vanwege de zeldzaamheid van dit type kas;
- als karakteristiek en functioneel onderdeel van de buitenplaats.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Kastelen, landhuizen en parken Tuin, park en plantsoen Kas(L)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 514018

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	29 augustus 2005
Kadaster deel/nr	82692/175

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Jelsum	Leeuwarden	Fryslân

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Jelsum	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Jelsum	E			561

*Omschrijving***

Onderdeel 6

Omschrijving

Aangenomen wordt dat de 18de-eeuwse ZONNEWIJZER op sokkel oorspronkelijk behoort bij de formele aanleg op het voorterrein van de state. Na de aanleg van de tuinen ten westen van het huiseiland, na 1820, heeft de zonnewijzer daar ook enige tijd gestaan. Bij de herinrichting van de tuinen in 1999-2000 is de zonnewijzer weer centraal in de formele aanleg voor het huis geplaatst. De zonnewijzer staat op een zandstenen sokkel in barokstijl met familiewapens aan de voor- en achterzijde.

Waardering

De ZONNEWIJZER is van belang

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de ornamentele waarde;
- vanwege de samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Kastelen, landhuizen en parken	Tuin, park en plantsoen	Zonnewijzer

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 514019

Status rijksmonument
Inschrijving register* 29 augustus 2005
Kadaster deel/nr 82694/109

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Jelsum Leeuwarden Fryslân

Locatiennaam Locatieomschrijving
Jelsum

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Jelsum E 565

Omschrijving**

Onderdeel 7A - 7D

Omschrijving

TUINVAZEN. Aangenomen wordt dat de vier 18de-eeuwse gietijzeren tuinvazen net als de zonnwijzer oorspronkelijk deel uitmaakten van de formele aanleg op het voorterrein van de state. Na de herinrichting van het terrein ten westen van het huiseiland zijn ze op symmetrische wijze in de hoeken van de siertuin opgesteld. De vazen hebben dezelfde opzet. Het zijn wijde ronde vaten op een voet met een gelobde buik, daarboven tussen geprofileerde ringen een zone met decoratie in hoogrelief en aan weerszijden grote oren in de vorm van zeemonsters.

Waardering

De TUINVAZEN zijn van belang

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de ornamentele waarde;
- vanwege de samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Kastelen, landhuizen en parken Tuin, park en plantsoen Tuinsieraad

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 514020

Status rijksmonument
Inschrijving register* 29 augustus 2005
Kadaster deel/nr 82694/66

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Jelsum Leeuwarden Fryslân

Locatiennaam Locatieomschrijving
Jelsum

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Jelsum E 565

Omschrijving**

Onderdeel 8

Omschrijving

FLORABEELD. Oorspronkelijk stond centraal op het voorplein tussen huiseiland en tuinmanshuis een laat 18de-eeuws tuinbeeld voorstellende een vrouwenfiguur met een doek over het hoofd en een fraai gedrapeerd kleed aan. In haar linkerhand draagt zij enkele bloemen. Het geheel is uitgevoerd in Bentheimer zandsteen. Verfresten toonden aan dat het beeld ooit beschilderd was. Sinds de herinrichting van 1999-2000 staat het beeld in het midden van de siertuin ten westen van het eiland. Het is opnieuw beschilderd.

Waardering

Het FLORABEELD is van belang

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de ornamentele waarde;
- vanwege de samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Kastelen, landhuizen en parken Tuin, park en plantsoen Tuinsieraad

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 514021

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	29 augustus 2005
Kadaster deel/nr	82694/59

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Jelsum	Leeuwarden	Fryslân

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Jelsum	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Jelsum	E			562

*Omschrijving***

Onderdeel 9

Omschrijving

TUINMANSWONING. Op het terrein ten zuiden van het voorplein staat een dienstwoning uit 1860 bestaande uit een noordzuid geprojecteerd voorhuis, waarvan de kopgevel gericht is op de state, en een oostwest geprojecteerd achterhuis (L-vorm). Beide bouwdelen zijn gemetseld van rode baksteen en bestaan uit één bouwlaag en een kapverdieping. Het voorhuis wordt gedekt door een zadeldak met overstek en windveren onder gesmoorde Hollandse pannen, waaraan aangekapt het lagere schilddak van het achterhuis. Rondom in de gevels van het voorhuis meerruitsschuifvensters onder strekken en muurankers ter hoogte van de balklagen, in de top van de eindgevels een rond venster met straalvormige roedenverdeling. In de gevels van het achterhuis diverse deuren, sommige met zijlicht, en enkele vensters. Voordien stond op deze plaats ook een gebouw, waarvan geen afbeeldingen bekend zijn. In de jaren 1970 is het achterhuis afgebrand en opnieuw opgebouwd.

Waardering

De TUINMANSWONING is van belang

- vanwege de ouderdom van het voorhuis;
- als karakteristiek en functioneel onderdeel van de buitenplaats
- vanwege de samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie

Bijgebouw

Monumentnummer*: 514022

Status rijksmonument
Inschrijving register* 29 augustus 2005
Kadaster deel/nr 82694/38

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Jelsum Leeuwarden Fryslân

Locatiennaam Locatieomschrijving
Jelsum

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Jelsum E 561

Omschrijving**

Onderdeel 10

Omschrijving

Gelegen op het eiland van het hoofdhuis staat iets ten noorden daarvan HOUTEN SCHUUR, waarvan de constructie uit de 19de eeuw dateert. Het rechthoekige gebouw heeft één bouwlaag met een zadeldak. De overstekende kap wordt gedragen door geprofileerde consoles.

Waardering

De HOUTEN SCHUUR is van belang

- vanwege de ouderdom van de constructie;
- als karakteristiek en functioneel onderdeel van de buitenplaats.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Kastelen, landhuizen en parken Bijgebouwen kastelen enz. Schuur(L)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 514023

Status rijksmonument
Inschrijving register* 29 augustus 2005
Kadaster deel/nr 82694/28

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Jelsum Leeuwarden Fryslân

Locatiennaam Locatieomschrijving
Jelsum

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Jelsum E 561

Omschrijving**

Onderdeel 11

Omschrijving

Gelegen op het eiland van het hoofdhuis staat iets ten noorden hiervan een klein 19de eeuws bakstenen gebouwtje van één bouwlaag met zadeldak, vermoedelijk een BAKHUISJE. Het huisje is voorzien van een schoorsteen, maar er is geen oven (meer) aanwezig.

Waardering

Het BAKHUISJE is van belang vanwege

- de ouderdom;
- als karakteristiek en functioneel onderdeel van de buitenplaats.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Kastelen, landhuizen en parken Bijgebouwen kastelen enz.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument